

Barn-unga-samhälle

Examensarbete i fördjupningsämnet

Barndom och lärande

15 högskolepoäng, grundnivå

Förskolan och föräldraskap

**-en diskursanalys av vårt samtida föräldraskap i möte med
förskollärares yrkesroll**

Preschool and parenthood

*-A discourse analysis about our contemporary parenthood in meeting
with the professional role by preschool teachers´*

Frida Widerberg

Malena Strand

Abstract

Vår studie handlar om hur föräldraskap konstrueras i dagens samhälle och vad som sker med denna konstruktion i möte med förskolan samt vad som sker med förskollärares yrkesroll i detta möte. Vi har utgått ifrån en diskurs om föräldraskap som väckte vårt intresse under de intervjuer vi genomförde med förskollärare under den empiriska delen av detta arbete.

Att ha förståelse och god kännedom om hur dagens föräldrar tänker och varför anser vi vara viktigt i vår framtida yrkesroll som förskollärare. Dels för att kunna möta föräldrar på ett bra sätt och dels för att kunna ta hänsyn till detta vid planering av verksamheten.

Vår undersökning visade att i möte med föräldrar så har förskollärares yrkesroll förändrats. Förskollärare behöver idag ge föräldrar mer stöd än tidigare i sin föräldraroll. I samband med förskole start tillkommer ytterligare krav på föräldrar, krav som av vissa upplevs som tyngande. Undersökningen visade också att det kan vara svårt att hitta en bra balans när det gäller en god samverkan med föräldrar i förskolan.

Vi har valt att grunda vår empiri på intervjuer med förskollärare från olika förskolor och med olika lång erfarenhet av yrket. Dessa intervjuer har skett öga mot öga på respektive förskollärares arbetsplats. Vi har intervjuat en förskollärare åt gången i ett enskilt rum.

Nyckelord: Diskurs, föräldraskap, osäkerhet, självförverkligande, social konstruktion och stress.

Förord

Vi vill börja med att tacka de förskollärare som ställt upp med att bidra med sina erfarenheter, tankar och reflektioner. Ni inspirerade oss till att hitta ett för oss intressant ämne att undersöka i vårt examensarbete.

Vi vill även tacka vår fantastiska handledare Johan Dahlbeck för allt stöd och all hjälp med att fokusera ämnet i detta arbete. Tack Johan!

Sist men inte minst vill vi tacka de Franska Bulldoggarna Curt och Frank för deras bidrag under detta arbete. Framförallt för allt instagrammaterial ni bidragit med. Inte lika stort tack för den gasiga miljö vi tvingats arbeta i.

All insamling av material och all text har vi arbetat med gemensamt.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	7
2. SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	9
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	10
3.1 SOCIALKONSTUKTIONISM	10
3.2 <i>Diskurs</i>	10
4. BAKGRUND	13
5. METOD	18
5.1 URVAL	19
5.2 <i>Genomförande</i>	19
6. RESULTAT OCH ANALYS	21
6.1 DISKURS OM FÖRÄLDRASKAP	21
6.2 <i>Föräldraskap och självförverkligande</i>	24
6.3 <i>Osäkerhet i föräldrarollen</i>	26
6.4 <i>Stress och föräldraskap i möte med förskolan</i>	28
7. SLUTDISKUSSION	30
7.1 FORTSATT FORSKNING	32
8. REFERENSLISTA	33
9. BILAGA	35
9.1 INTERVJUFRÅGOR	35

1. Inledning

I detta arbete har vi undersökt vad som sker med förskollärarens yrkesroll i möte med vårt samtida föräldraskap. Vi har utfört detta genom att analysera *en* diskurs om dagens föräldraskap och genom intervjuer med förskollärare i just detta ämne.

I ett utdrag ur en artikel i Spegeln av Karin Nilsson, kan man ana just denna diskurs om föräldraskap. Hon skriver:

En klok man sa till mig att det barn behöver är ramar och kramar. Det är ju ganska enkelt att ge kramar, det är ju ramarna som är lite jobbigare. Hur ofta låter vi våra barn ”ha tråkigt” för att sedan få utveckla sin egen kreativitet? Hur ofta sitter vi ner och diskuterar respekt med våra barn? Hur ofta övar vi barnen på att faktiskt lyda och respektera oss föräldrar och andra vuxna och få dem att förstå att deras handlingar får konsekvenser. Allt för sällan, menar jag. (Nilsson, 2014)

Det Karin Nilsson skriver i sin artikel speglar väl det förskollärarna uttryckte under våra intervjuer. Under intervjuerna framträdde ett tydligt mönster i förskollärarnas svar på våra frågor. Uteslutande nämndes dagens föräldrars osäkerhet i sin föräldraroll, stress och vikten av barnets sociala utveckling och att förskolans roll har förändrats när det gäller samverkan med föräldrar idag. Samtliga förskollärare kände att deras roll hade blivit mer stöttande och även att föräldrars insyn i verksamheten har ändrats för att passa dagens stressiga livsstil.

Vår socialkonstruktionistiska ansats innebär att vi utgår ifrån att man blir till och formas i samspel med andra. För att sätta detta i ett för arbetet relevant perspektiv menar vi att föräldraskap blir till, det vill säga konstrueras, på ett visst sätt i möte med förskolan. Men det konstrueras även på ett annat sätt i möte med BVC eller i möte med släkt och vänner.

Det finns idag ett ideal som säger att barnet och dess utveckling ska stå i centrum samtidigt som föräldrar uppmuntras att bejaka sig själva, sina relationer och satsa på en yrkeskarriär. Dessa motsägelser gör därför föräldraskapet både svårt och problematiskt (Halldén, 2010).

Eftersom förskolan är en del av samhället krävs en medvetenhet om dess utveckling och förändring för att kunna möta de familjer som faktiskt finns i verksamheten. Hur föräldraskap konstrueras i möte med förskolan har förskollärare lika stor del i som föräldrarna. Familjers livspussel måste först och främst förstås utifrån de varierade och förändrade villkor som föräldrar och barn hanterar idag. Föräldraskap är ett socialt konstruerat fenomen. Föräldraskap är inte isolerat eller oberoende av det samhälle vi lever i utan konstrueras i förhållande till de villkor, förutsättningar och förväntningar som ryms i samhället. Föräldrar är alltså inte opåverkade av de diskurser om vad som anses vara ett gott föräldraskap. Vad som anses vara ett gott föräldraskap blir en produkt av vårt samtida samhälle som skapas i förhållande till omgivningens och även i förhållande till förskolan, behov, krav och erbjudanden (Balldin, 2013, s 182). Detta resonemang utvecklar vi vidare i teoriavsnittet.

Man kan konstatera att föräldrar idag utsätts för andra krav än vad föräldrar gjorde förr. I dagens moderna samhälle har individualism blivit ett ideal (Gars, 2006, s.69). Föräldrars självförverkligande är något som kontinuerligt dyker upp under våra intervjuer.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur föräldraskap konstrueras i möte med förskolan och vad som sker med förskollärares yrkesroll i detta möte.

Vi utgår ifrån frågorna:

Hur konstrueras föräldraskap i vårt samtida samhälle?

Hur konstrueras föräldraskap i möte med förskolan?

Hur konstrueras förskollärares yrkesroll i mötet med föräldrar i förskolan?

3. Teoretiska utgångspunkter

3.1 Socialkonstruktionism

I det socialkonstruktionistiska perspektivet betraktas föreställningar om oss själva, omgivningen och världen som sociala konstruktioner. Man ifrågasätter även verklighetens objektiva existens. Att finna den absoluta sanningen är alltså inget som socialkonstruktionistisk forskning gör anspråk på (Sahlin, 1999). Inom socialkonstruktionismen anses det att kunskapen om verkligheten aldrig är helt oberoende eller objektiv utan att all kunskap är socialt konstruerad. Det går därför inte att genom ett socialkonstruktionistiskt perspektiv avspegla en neutral eller sann verklighet.

Språket och det sociala samspelet är centralt inom det socialkonstruktionistiska perspektivet. Våra tankemönster om verkligheten påverkas av språket men även hur vi förstår och konstruerar vår verklighet beror på vår kulturella och sociala tillhörighet. Det är i möten med andra och i olika sociala konstellationer som vi bildar oss en uppfattning om världen och lär oss olika sätt att kategorisera den. Våra handlingar ger sociala konsekvenser hur vi än konstruerar vår verklighet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Vår bild av världen kan därmed inte betraktas som en självklar sanning utan måste alltid ses med en kritisk blick till vad kunskap är. Vår uppfattning av världen upprätthålls och skapas i olika sociala processer. Vår kunskap formas i möte med andra där man både skapar gemensamma sanningar och uppfattningar om vad som är sant och falskt. Verkligheten är med andra ord en produkt av våra egna sätt att se på världen med den kunskap, kulturella blick och de erfarenheter vi har. Sättet vi förstår och ser på vår värld är alltid präglade av vår kultur och historia och på så sätt bevaras vissa sociala mönster medan andra genomgår förändringar (Winther Jørgensen & Philips, 1999).

3.2 Diskurs

Diskursanalys och en socialkonstruktionistisk grundhållning går hand i hand. Diskursanalys är inte en metod som går att använda oberoende av en viss teoretisk ansats. Diskursanalys innebär att man gör något med det objekt man studerar. Alltså ger ett perspektiv på ett fenomen samt ger det ett meningsfullt sammanhang. Diskursanalys är inte en allmän

tillämplig metod som kan användas bortom eller istället för teori. Det handlar om att göra något med sitt studieobjekt att ge perspektiv på fenomenet, att ge det ett meningsfullt sammanhang. Dock bör man ändå välja metod efter frågeställning och teori efter någon sorts rationalistisk övertygelse (Börjesson, 2003). Sahlin menar:

Vad som är en diskurs är alltså en analytisk konstruktion eller ett resultat av en analys och inte en avbildning av i förväg existerande, avgränsade framställningsordningar eller tankestilar (Sahlin, 1999, sid. 88).

Vi tänker oss diskurs som en i folkmun allmänt rådande sanning. Eller åtminstone en sanning som råder i en viss grupp eller i del av samhället. Det är då någonting som man talar om som en vedertagen sanning men som egentligen inte är statistiskt fastslagbart eller vetenskapligt bevisat.

Marianne Winther Jörgensen och Louise Philips beskriver i sin bok *Diskursanalys som teori och metod*, ett exempel på hur människor uppfattar en översvämning av ett område där en flod stiger över sina breddar.

Översvämningen, i form av vattenståndets stigning, är en händelse som äger rum oberoende av människors tankar och tal. Alla drunknar om de befinner sig på en olämplig plats, oavsett vilka föreställningar de må göra sig om översvämningen. Översvämningen är ett materiellt faktum. Men om människor försöker sätta in översvämningen i ett meningsgivande sammanhang befinner sig översvämningen inte längre utanför diskursen, Många skulle binda ihop händelsen med kategorin ”naturfenomen”. Men de skulle ändå inte nödvändigtvis beskriva den på samma sätt. (Winther Jörgensen & Philips, 1999 sid. 15).

Med detta exempel vill Winther Jörgensen och Philips visa på att erfarenhet, kultur och språkbruk är faktorer som har betydelse när diskurser formas. Kanske beskriver människor från delar av världen som har regnperioder översvämningen som ett resultat av kraftig nederbörd medan människor från delar av världen som har mycket orkaner förstår översvämningen som ett resultat av detta. Människor kan ha olika bild av vad en naturkatastrof är beroende på var i världen man bor. Men utgången av naturkatastrofen är gemensam. På samma sätt blir diskursen om föräldraskap annorlunda under tidens gång och i

takt med samhällets förändring. Sättet vi ser på föräldraskap präglas av vårt språk, vår kultur och vår historia. Detta är faktorer som bidragit till den samtida diskurs om föräldraskap som vi vill studera i detta arbete.

4. Bakgrund

Förskolans roll i framväxten av dagens diskurs om föräldraskap

Det är både enkelt och svårt att vara förälder idag. Enkelt därför att drivkraften att älska, vårda och ta hand om barnet är så stark och därför att tillgången till praktiska hjälpmedel är så stor. Svårt därför att vårt samhälle är så komplicerat och för att kraven på föräldrar är mer motsägelsefulla nu än tidigare. Alla förväntas arbeta heltid från det att barnet är drygt ett år, ha ett rikt socialt liv, hinna med att utveckla sig själva, ha ett välinrett hem och samtidigt vara perfekta partners och föräldrar (SOU 2008:131, sid. 13).

Citatet ovan är hämtat ifrån *Föräldrastöd en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap* (SOU 2008:131). Citatet är skrivet av den särskilda utredaren Inger Davidson och beskriver väl den diskurs som är rådande kring föräldraskap idag. Samhällets krav på föräldrar har ökat markant under de senaste decennierna och skulden till dagens komplexa föräldraskap ligger inte hos föräldrarna själva, utan hos samhället (Littmarck, 2012).

Innan daghemmet hade sitt genombrott på 1970-talet så var föräldrar motsträviga och hade svårt att acceptera att de inte längre var ensamstående vårdnadshavare och uppfostrare av sina egna barn. För många av föräldrarna var att placera sitt barn på daghem inte ett frivilligt val utan ett måste för att tillgodose barnets tillsynsbehov. Många hade en väldigt negativ bild av vad ett daghem var och den första tiden för familjen på daghemmet var stundtals omskakande. Föräldrar hade svårt att acceptera den nya synen på hemmet och daghemmet som vid denna tid började framträda (Gars, 2002).

Så här beskriver en förälder den första tiden som dennes barn lämnades på daghem:

Skrek varje morgon i 14 dagar när de ryckte honom ifrån mig och jag var färdig att ge upp, tänkte stanna hemma och leva på socialbidrag (Gars, 2002, sid. 156).

Daghemmet började dock successivt anses vara en bättre miljö för barnen än vad hemmet ansågs vara. Många föräldrar kände att de på grund av brist på ork, förmåga och tid var tvungna att lämna över ansvaret för sina barn till personalen på daghemmet. Dessa föräldrar beskriver en känsla av att inte duga som föräldrar och att personalen på daghemmet var mer kompetenta att ta hand om barnen än vad de själva var. Föräldrar jobbade heltid och hade oftast ingen möjlighet att få ett deltidsjobb. De hade inte heller möjlighet att ordna så att barnen gick halva dagar på daghemmet för då förlorade de sin plats. Föräldrar hade alltså inga eller små möjligheter att påverka sin situation vilket ledde till att föräldrar kände sig väldigt pressade (Gars, 2002).

Man måste så mycket. Man får ju inte leva, man lever ju egentligen inte. Man går upp på morgonen, stressar iväg till arbetet, jobbar hela dagen, gör sina skyldigheter och plikter... hem, äta, försöka göra något av samvaron med ungen, det går ju i regel ingenting... sova... upp nästa dag, samma sak dag ut och dag in (Gars, 2002, sid 157).

Det förhållande som etablerades mellan föräldrar och personal var aningen problematiskt. Föräldrarna var i beroendeställning till personalen i den mån de var tvungna att lämna sina barn hos dem för att kunna arbeta samtidigt som de kände att de miste kontrollen över sina barns vardag. Föräldrarna vid denna tid beskriver att de hade väldigt lite insyn i verksamheten och att de sällan fick information av personalen om vad de hade gjort under dagen på daghemmet. Föräldrarna uttryckte även att de önskade en närmare och mer personlig kontakt med personalen (Gars, 2002).

Efterhand fick barnomsorgen en bredare funktion. Den blev nu mer av en familjeservice med en viss terapeutisk aspekt. Personalen på daghemmen började nu lägga fokus på mer föräldrakontakt, samspel och samverkan samt möjligheten att kunna ta del av gemensamma erfarenheter för att på så sätt kunna nå en gemensam målsättning. Man försökte nu knyta samman hemmet med daghemmets verksamhet och på samma gång ge föräldrar större insyn (Tallberg Broman, 1995). Man började nu se barnets liv som en helhet där man inte längre försökte skilja på tiden på daghemmet och tiden barnet tillbringade med sina föräldrar på fritiden.

Detta började även synas i pedagogiken under 80-talet. Daghemmet började kompensera för det de ansåg att föräldrar inte hann med att lära sina barn i hemmet. Barnen började nu delta i de sysslor som var nödvändiga i daghemmets vardag. Vilket innebar sådana sysslor som man även utförde i ett hem. Städa, tvätta, laga mat och diska var vanliga aktiviteter som barnen deltog i. På 80-talet infördes bestämmelser om att man skulle förse föräldrar med information samt att samråda med föräldrar när det handlade om viktiga beslut som rörde verksamheten. 1987 upprättade socialstyrelsen det pedagogiska programmet för förskolan. Där stod det tydligt att föräldrar hade rätt till delaktighet i verksamheten. Föräldrars inflytande började nu ses som mer och mer betydelsefullt inom verksamheten (Jönsson & Olsson, 2007). Daghemmet blev nu förskola och ansågs vara ett komplement till hemmet.

90-talets Sverige präglades av hög arbetslöshet och dålig ekonomi. Detta avspeglades även i förskolan med nedskärningar av de finansiella medel och samtidigt växte sig barngrupperna allt större (Bergqvist & Nyberg, 2001). Tabellen nedan visar andelen inskrivna barn i procent av befolkningen, respektive åldrar i förskola, fritidshem och familjedaghem:

Ålder	1990		1999	
	Andel	Antal	Andel	Antal
1-2 år ¹	44	103 391	60	107 806
3-6 år	64	263 314	82	350 327
7-9 år	49	143 310	63	237 703
10-12 år	8	21 940	7	24 292
Summa		531 955		720 120

¹inklusive några barn under ett år

Källa: 1990 – andel – Skolverket 1998b Tabell 2; antal – beräknat från SÅ 1992 Tab 352 och 354; 1999 – beräknat från Skolverket 2000d Tabell 1.1A och 1.1B

Under 2000-talet försöker förskolan återhämta sig från 90-talets nedskärningar. Samtidigt kommer beslutet 2001 att även barn till föräldralediga, arbetslösa och sjukskrivna föräldrar har rätt till en plats inom barnomsorgen. Detta leder till att barngruppernas storlek fortsätter att växa. Men antalet vuxna i förskolan ökar inte (Skolverket.se).

Hittills har 2010-talets förskola representerat en tid präglad av utveckling med fokus på lärande. Detta beror till stor del på att läroplanen reviderades år 2010. En annan aspekt som utmärker 2010-talets förskola är diskussionerna kring de stora barngrupperna och den låga

personaltätheten. År 2012 gick drygt 84 % av alla barn i Sverige i åldrarna 1-5 i förskolan och den största ökningen har de senaste åren skett för de allra yngsta barnen mellan 1 och 3 år (Skolverket.se).

Idag är det mer eller mindre självklart att barn går i förskolan, men så har inte alltid varit fallet. Under 1900-talet debatterades i omgångar faran med att barn "dras" från sina hem och många politiska debattörer tog bestämt avstånd från detta. Detta återspeglades även i samhället i den mån offentliga instanser endast undantagsvis finansierade barnomsorg under seklets första halva (Markström, 2014).

Diskurser om vad som är ett gott föräldraskap krockade, och gör fortfarande, med diskurser om arbete och förskolan som ett komplement till hemmet. Även under seklets senare del, då förskolan byggdes ut som mest, fördes diskussioner om arbetande mödrar och barnets bästa. I en institution som förskolan fanns alltid hemmet och familjen med som en med- och motpart och gör så även idag (Markström, 2014).

1971 trädde den skattereform i kraft som innebar att makar nu beskattades individuellt. Med införandet av individuell beskattning fanns inte längre något ekonomiskt incitament för den gamla familjestrukturen. Kvinnor skulle nu ut på arbetsmarknaden (Qvorsebo, 2006). Tidigare hade det varit vanligt att kvinnorna var hemmafruar och därmed fanns inget stort behov av barnomsorg tillhandahållen av det offentliga. Detta förändrade hela familjepolitiken i Sverige. Behovet av platser inom barnomsorgen exploderade och daghemmen fylldes av barn till familjer där nu båda föräldrarna förvärvsarbetade.

Denna skattereform tog fart ur den jämställdhetsdebatt som fördes under 1960- och 1970-talet. Barnen skulle befrias från hemmets och hemmafruns inskränkta värld och erhålla professionell vård på de offentliga daghemmen, mannen skulle börja bejaka sina mjuka sidor och dela hemmets sysslor med sin fru (Qvorsebo, 2006). Föräldraskapet gick nu från att vara en familjeangelägenhet till att vara något som skulle delas med personal på daghemmen..

Under 1970-talet växte även BVCs (Barnvårdscentralen) inflytande och insyn i familjelivet. Under detta årtionde infördes tillväxtdiagram, föräldrautbildning under graviditet och spädbarnsår, enhetlig BVC-journal infördes och även tillväxtdiagram skulle föras (vgregion.se). 1979 infördes lagen mot barnaga vilket även det kan ses som ett steg i den

förändrade familjepolitik som nu rådde (umo.se). Det offentliga hade aldrig förr varit så pass inblandat i föräldraskapet och familjelivet som det var nu. Än idag är föräldraskapet något som delas med det offentliga både på gott och på ont. Den stora skillnaden idag från 1970- och 1980-talet är det mediaflöde som vi idag lever i och påverkas av. Om inblandning från utbildad personal på BVC och på daghemmen var det som under 1970- och 1980-talet skilde föräldraskapet från hur det hade sett ut tidigare, så är medias inblandning det som skiljer dagens föräldraskap från 1970- och 1980-talets föräldraskap. Föräldrar blir nu även påverkade av andra föräldrars åsikter via sajter som Familjeliv.se och via kröniker och larm från olika familjeterapeuter och barnpsykologer. Det sker snabbt och det sker ständigt.

5. Metod

Vi har valt att genomföra en kvalitativ undersökning, vilket innebär att studien omfattar ett litet antal personer men däremot försöker man att undersöka deras utsagor desto djupare. Därför kan man inte generalisera i samma utsträckning som man hade kunnat göra i en mer omfattande studie och man använder inte heller siffror för att belysa omfattningen av fenomen. Det material man har utgörs istället av ord och beskrivningar, det vill säga kvaliteter. Vår forskningsprocess har varit induktiv. Vi utgick alltså inte från någon på förhand bestämd teori och vi hade inga hypoteser som vi ville testa, utan vi visste från början väldigt lite om ämnet. Insamlandet av material skedde via semistrukturerade intervjuer med en person i taget (Hedin, 1996 reviderad av Martin, 2011).

Vi är medvetna om att kvalitativa undersökningsmetoders tillförlitlighet ofta kritiserar på grund av dess subjektivitet. Insamlande av fakta och analysresultaten anses vara i alltför hög grad beroende av de individer som deltagit i undersökningen. Utgångspunkten för de kvalitativa metoderna är att varje fenomen består av en unik kombination av kvaliteter eller egenskaper, och att man därför inte kan mäta och väga det (Andersen, 1994). Kvalitativ forskningsmetod är vanligast förekommande metod bland samhällsforskare och en sådan är lämplig eftersom de personliga intervjuerna tillåter att man kan ställa följdfrågor eller be informanten att utveckla och motivera. På så sätt får man en djupare förståelse för vad informanten menar.

Tillförlitligheten av just vår undersökning anser vi vara tillräckligt hög för att ge ett trovärdigt resultat i sammanhanget. Däremot anser vi inte undersökningen tillräckligt omfattande för att visa på att detta resultat är allmänt rådande. Resultatet hade kanske blivit annorlunda om vi genomfört undersökningen i en större eller i en mindre stad än den vi valde. Resultatet hade även kunnat bli annorlunda om vi intervjuat manliga förskollärare eller förskollärare från förskolor där majoriteten av föräldrarna inte förvärvsarbetar.

5.1 Urval

Vi intervjuade sex olika kvinnliga förskollärare från tre olika förskolor och från fem olika avdelningar. Medvetet valde vi att använda oss av informanter i olika åldrar och med olika lång yrkeserfarenhet. Detta för att kunna se likheter och skillnader i tankesätt beroende på när man genomfört sin utbildning men också för att kunna få svar på hur vissa synsätt förändrats över tid. Den yngsta förskolläraren som vi intervjuade var 28 år gammal och hade en yrkeserfarenhet på 4 år. Den äldsta förskolläraren vi intervjuade var 62 år gammal och hade en yrkeserfarenhet på 44 år. Övriga informanter var mellan 39 och 47 år gamla och hade en yrkeserfarenhet på mellan 7 och 23 år. Samtliga informanter arbetar på förskolor i en mellanstor stad i södra Skåne där majoriteten av föräldrarna är medelinkomsttagare och förvärvsarbetande.

5.2 Genomförande

Vi hade från början tänkt skriva om ett annat ämne och detta hade vi som underlag när vi skrev våra intervjufrågor. Det var även det ämne som vi presenterade för informanterna när de frågade vad vi skulle skriva om. Vi genomförde intervjuerna med en informant åt gången. Intervjuerna skedde på respektive informants arbetsplats.

Alla intervjuer ljudinspelades. Vi var noga med att informera om att informanterna kommer att vara helt anonyma i slutprodukten. Endast deras ålder och erfarenhetsgrad kommer att stå med i vårt examensarbete och alla ljudinspelningar raderas efter det att vi är färdiga med dem.

Under intervjuerna var det Malena som ställde intervjufrågorna och Frida som antecknade tankar och frågor som väcktes under intervjun. Intervjuerna tog mellan 7 och 19 minuter vardera.

Efter intervjuerna lyssnade vi igenom materialet och reflekterade över det som sades och funderade på om det eventuellt fanns något vi behövde komplettera med någon av informanterna.

Vi har även samlat material på föräldrcommunitys så som Familjeliv.se. Där har vi funnit material som ger oss ytterligare bilder av den diskurs om föräldraskap som vi är intresserade av här.

6. Resultat och analys

6.1 Diskurs om föräldraskap

Att pressen och osäkerheten är hög bland föräldrar idag har vi förstått genom våra intervjuer, genom litteratur och genom de föräldracomunitys som vi varit inne på. Ribban är lagd högt för vad som anses vara ett gott föräldraskap och kritiska ögon finns bland både förskolepersonal och andra föräldrar. Även media tillhandahåller ett visst ideal om föräldraskap som är svårt att leva upp till. Föräldrar idag är väl medvetna om vilka förväntningar de har på sig vilket i sin tur leder till osäkerhet. Dessa förväntningar skiftar något beroende på sammanhanget. Förväntningar från arbetsgivare har en form medan förväntningar från förskolan har en annan. Så här beskriver en förskollärare sin bild av föräldrar idag och vad hon tror kan vara förskolans bidrag till denna:

Man är mer osäker i sin föräldraroll idag. Där är mer frågor hur man ska handskas med sitt barns vilja och trots. Hur man ska, alltså, man förhandlar istället för att, jamen nu är det så här. Där vi (förskollärarna) får gå in och säga att det är du (föräldern), tänk när barnet är tretton, du tar det inte under armen. Tänk om det får för sig vid femton års ålder att nu ska jag tågluffa, hej då. Det är nu ni bestämmer er för att vara den som *är*, ja, vi litar och ger dig ansvar efter din ålder och mognad men vi vet bäst. Så här är det! Du kan inte bestämma att du ska ha sjutton bilar med dig till förskolan, du får välja en. Där får vi (förskollärarna) många gånger stötta föräldrarna i det.

Jag tror att det beror på bland annat att samhället har byggt upp att vi är, att förskolan är, bättre än hemma. Där får vi peppa föräldrar, för vad händer om man får syskon vid två års ålder, vi säger att men var hemma om ni känner det en morgon att tänk vad skönt. Vi (förskollärarna) kan aldrig ersätta er (föräldrarna). Där man då tänk om de (barnen) missar, tänk om de missar. Ja, men de hinner med lucia fyra gånger till. De måste inte vara med på lucia i år om ni känner att det inte behövs. Det är mycket sånt också.....

Förskollärare 43 år (2014-04-11)

Förskolläraren beskriver här hur hon i sin yrkesroll möter föräldrars osäkerhet. Hon beskriver sin roll som stöttande och bekräftande. Hon upprepar vid flera tillfällen under intervjun betydelsen som föräldrar har i sina barns liv. Hon är inte ensam om att poängtera att föräldrar är viktigast för sina barn. Detta resonemang om dagens föräldrar var ständigt återkommande i alla de intervjuer vi genomförde. Många snuddade vid ämnet att det är förskolan som sänder ut bilden av att vara viktigare och bättre för barnen än vad föräldrarna är. Trots att samtliga förskollärare poängterade att de tyckte att föräldrarna var absolut viktigast för sina barn.

Tid används ofta som en måttstock för ett gott föräldraskap. Hur föräldrars tid fördelas blir en brännande fråga. Då framförallt hur tiden mellan arbete, då barnet har behov för förskola, och fritid fördelas. Tid anses idag vara en bristvara bland barnfamiljer som ett resultat av idén om välfärden (Balldin, 2013). Tidsbrist leder i sin tur till stress.

Stressade föräldrar i möte med förskolan återfinns i detta citat:

Föräldrar är så stressade idag. Man hinner inte, man har inte tid.....Sen är det ju en massa självförverkligande också....

Förskollärare 62 år (2014-04-11)

Att prata i mobiltelefon vid hämtning och lämning av sina barn tolkade förskollärarna som ett bidrag till denna stress. De upplevde att föräldrarna var måna om ett bra avsked till sina barn på morgonen samt ett gott bemötande vid hämtning men att föräldrarna hade svårt att prioritera bort att svara på samtal under dessa tillfällen. De upplevde föräldrarna som i något av en konflikt med sig själv. En förskollärare skriver på Familjeliv.se såhär i ett inlägg:

Det verkar som om att många föräldrar är mer rädda för att missa något på Facebook än vad de är för att missa något om sina barn. Ofta när telefonen plingar till vid hämtning eller lämning så kan de inte låta bli att titta efter fastän barnet kanske står där och gråter.

Förskollärare på Familjeliv.se

På samma gång som de vill göra det som förväntas av en god förälder i dessa situationer så upplever förskollärarna att föräldrarna har svårt att behålla mobiltelefonen i fickan när den

plingar till eller ringer. Under en av intervjuerna berättade en av förskollärarna att de till och med hade infört ett förbud mot mobiltelefoner på förskolan för att underlätta för föräldrarna att prioritera barnen vid dessa tillfällen.

Även i relevant litteratur så som *Föräldrar, förskola och skola* (Harju & Tallberg Broman, 2013) och *Om förskolan och de yngre barnen* (Balldin, Dahlbeck, Harju & Lilja, 2014) återfinns denna bild. Denna diskurs om föräldrar och föräldraskap är utbredd och typisk för vårt samtida samhälle. Tre faktorer som ständigt återkom under våra intervjuer var *stress*, *osäkerhet* och *självförverkligande*. Idag anses det vara självklart att båda föräldrarna förvärvsarbetar och att barnen har långa vistelsetider på förskolan, samtidigt som många föräldrar uttrycker önskemål om att ha sina barn kortare dagar på förskolan. Samtidigt som man önskar kortare dagar för sina barn på förskolan så har föräldrarna pressen från arbetsgivaren att arbeta heltid och ofta också vara tillgängliga för att svara på mail eller telefonsamtal även efter schemalagd arbetstid. Dessutom finns idag även pressen från media och samhälle att ha ett perfekt hem, ett perfekt yttre och ett perfekt förhållande.

På communitys för föräldrar såsom Familjeliv.se återspeglas dessa krav bland föräldrarnas frågor och diskussioner. Återkommande diskussioner handlar om hur man ska hantera och uppfostra sina barn. Många uttrycker att de ofta känner sig som världens sämsta förälder. Så här punktar en mamma på Familjeliv.se upp vad hon tycker är bilden av den perfekta mamman:

1. Aktiv under hela graviditeten (jobb, socialt och träning) och sköter naturligtvis kosten
2. Ingen bedövning under förlossningen
3. Är världsbäst på att amma och bebis går snabbt upp i vikt till en liten Buddha. Fixar amningen så bebis ammar snabbt så fokus kan läggas också på övriga syskon. Grejar ett eller flera övriga syskon plus nyfödd utan besvär och det är "sååå underbart"
- 4 Låter mannen sova under nätterna och grejar allt själv
5. Lagar ekologiskt och nyttig mat. inga halvfabrikat
6. Sjalar nyfödd och därefter ergonomisk bärsele
7. Powerwalks och nyttig mat så mammakilon rasar direkt
8. Skriker aldrig åt sina barn
9. Hämtar tidigt på förskolan och har barnet hemma någon dag i veckan. Aldrig

barnet på förskolan om man själv är hemma. Är man föräldraledig går syskon väldigt lite på förskolan

10. Inga sötsaker

11. Ingen TV eller väldigt begränsat

12. Typ skriver en bok under mammaledigheten

13. Hembakat fika

14. Alltid fixad och välklädd

15. Barnen pottränade innan 2 år

16. Samsover med barnen

17. Grejar på något sätt ändå ha ett socialt liv också

18. Alltid städad hemma

19. Joxar aldrig med mobilen/facebook om barnen är vakna - det tar vi när de sover

20. Leker pedagogiska lekar med barnen

Hon behövde inte vänta länge på svar från andra mammor som bekräftade hennes bild av vad som anses vara den perfekta mamman.

I denna bild av vad som anses vara den perfekta föräldern, i detta fall den perfekta mamman, så syns tydliga spår av det som förskollärarna uttryckte under våra intervjuer om osäkerhet och stress hos föräldrar. Just denna förälder målar upp en bild av höga krav på både utseende, uppförande, uppfostran, hemmet och det sociala livet. Detta är krav som vi uppfattar att hon upplever som stressande och då handlar listan om tiden innan stressen som ett heltidsarbete utöver föräldraskapet innebär.

6.2 Föräldraskap och självförverkligande

Man kan se föräldraskapet som ett slags självförverkligande i sig. Att bli förälder är en del av den personliga utvecklingen vilket är en definition av självförverkligande (Bergnéhr, 2009). Vid en undersökning som genomfördes av Disa Bergnéhr i Sverige under 2002 och 2003 undersöktes frågor kring när det var en lämplig tid att skaffa barn, anledningar till uppskjutet barnafödande och barns värde. I undersökningen använde man sig av fokusgrupper på sammanlagt 35 personer, 23 kvinnor och 12 män i åldrarna 24-39 år. Alla som deltog i studien var etniskt svenska. I studien uttryckte deltagarna föräldraskapet som en orsak till att sakta

ner, att ta hänsyn till någon annans behov. Tiden innan föräldraskap såg de alla överlag som en tid av personlig utveckling och självförverkligande. Att föräldraskapet i sig kan ses som en fortsättning på detta självförverkligande var ett resultat som forskarna lyfte fram speciellt. Deltagarna själva såg föräldraskap som en tid då man hängav sig åt någon annans behov. Det kan alltså tolka som att självförverkligandet ändrar form i samband med föräldraskap, men det är trots allt fortfarande en personlig utveckling som nya föräldrar strävar efter. Även om de inte själv kan se denna form av självförverkligande lika tydligt som den formen självförverkligandet hade innan de fick barn(Bergnéhr, 2009).

När vi läser på communitys så som Familjeliv.se och AlltFörFöräldrar.se kan vi läsa ut en utveckling i självförverkligandet efter det att man blivit förälder. Under barnets första levnadsår, ungefär den tid som sträcker sig fram tills dess att barnet börjar i förskolan, verkar föräldrarnas självförverkligande vara tätt knytet till föräldraskapet. Föräldrar förverkligar sig själv genom att på bästa sätt ta hand om sin lilla bebis. De läser om bästa sättet att amma, metoder för att få barnet till att sova hela natten, de lagar egen barnmat från grunden, tolkar sovmonster och skryter nästan lite om hur lite egen sömn de klarar sig på.

I takt med att barnet växer, blir självständigare och inte kräver ständig omsorg så tycker vi oss se en förändring i föräldrarnas självförverkligande. Nu börjar föräldrarna mer att lägga fokus på sig själva igen och ord som egentid dyker upp mer frekvent i deras inlägg.

Inlägget nedan skapade debatt på communityt Familjeliv.se där föräldrar genast kom med egna tolkningar och åsikter om inläggets innehåll:

Är man en sämre förälder för att man vill ha egentid?

På en fest träffade jag en barnpsykolog. Vi hade intressanta diskussioner om dagens barn. Han uttryckte sig som följande:

- Barn föds in i VÅR värld och ska anpassa sig efter denna. Vi ska inte anpassa oss efter dom. Föräldrar går helt upp i sin föräldraroll och glömmar bort sig själv. Det är ett övergrepp på sin egen personlighet och med det dör man som individ.

Sen frågade han mig;

- Varför slutar man vara egoist när man får barn, det är inte farligt, det är nyttigt.

Alla individer har ett behov av att stå sig själv närmast. Det försvinner inte för att man får barn.

Vad tycker du? Har han rätt? Lever vi barnets liv när dom kommer eller vårt?

Resonemang om vad som ansågs vara egentid och även diskussioner där man försökte skilja på vilka uppoffringar man gör för barnens skull för att man vill eller för att man måste radade snabbt upp sig som svar på detta inlägg. Ur dessa resonemang och diskussioner kan vi mellan raderna utläsa både osäkerhet om vad som anses vara okej att uppoffra som förälder samt osäkerhet om vad som inte anses vara okej att uppoffra. Saker som träning, socialt umgänge och att lägga tid på sitt förhållande var saker som ansågs vara värda att ta tid från barnen för.

Denna sociala konstruktion av föräldraskap är den som förskollärare i förskolan möter. Men vad blir då denna konstruktion i mötet med förskolan? Under våra intervjuer pratade informanterna mycket om att som förskollärare behöver man stötta föräldrar i sin föräldraroll, att det idag är en del av yrket. I kapitlet ”Mamma i tid” i boken *Föräldrar, förskola och skola* (2013) beskriver författaren Jutta Balldin intervjuer med förskollärare som ger uttryck för en förändring av just föräldrastödet i förskolan. Informanterna i dessa intervjuer upplever att föräldrars behov av stöd har ökat och att föräldrar ofta har ett behov av att ”prata av sig”. Men på samma gång som förskollärarna finns där och stöttar föräldrarna i sitt föräldraskap kan det vara så att de omedvetet bidrar till stress i en annan del av föräldraskapet; den del av föräldraskapet som det innebär att vara en förskoleförälder. När barnet börjar förskolan tillkommer ytterligare krav på föräldrar. De krav som det innebär att vara en god förälder i relation till förskolans värld.

6.3 Osäkerhet i föräldrarollen

Att föräldrar idag är osäkra i sin föräldraroll är något som gång på gång dyker upp under våra intervjuer. Förskollärarna uttrycker att föräldrastöd blivit en större del av deras yrke idag än vad det var förr. När vi började utforska ämnet närmre så upptäckte vi att denna uppfattning även delades av andra utanför förskolan. Till exempel så skriver BRIS (bris.se) om att deras vuxenstöd har ökat och föräldrar vänder sig även till andra föräldrar på communitys som Familjeliv.se och AlltFörFöräldrar.se med frågor som rör barnuppfostran och tillvägagångssätt inom detta.

Under intervjuerna nämndes det att föräldrar idag förhandlar med sina barn istället för att sätta ner foten och att detta var ett av föräldraskapets område som föräldrar sökte stöttning av förskollärarna i.

Hur man ska, alltså, man förhandlar istället för att, jamen nu är det så här.

Förskollärare 43 år (2014-04-11)

Att förhandla med sina barn har både positiva och negativa aspekter. Genom att förhandla lär sig barnet att deras åsikt är viktig för föräldern, det känner sig respekterat samtidigt som barnet får lära sig att lyssna på förälderns åsikt och får en insikt i hur föräldern tänker. Men är allt förhandlingsbart? Så här skriver Agneta Thulin:

-”Är det ni diskuterar förhandlingsbart – förhandla! Är det inte förhandlingsbart - gå inte ens in i diskussionen!” Du som förälder bestämmer vad som är förhandlingsbart eller inte. Ditt barn kommer att försöka förhandla om det finns utrymme. Lura inte in barnen i att försöka förhandla om ni redan har bestämt er. Säg nej istället och stå kvar vid ert nej! Ett "Nej" kan sägas vänligt och respektfullt. Du lär barnet att i vissa lägen går det att förhandla och i vissa fall behöver barnet acceptera att det inte blir som de själva vill och lära sig att stå ut med det. (unikaforaldrar.se)

Agneta Thulin,

socionom och ägare/VD för Unika Föräldrar- Föräldrastöd och personlig utveckling

För en osäker förälder kan det vara svårt att stå fast vid ett nej. Föräldrars osäkerhet är mångfacetterad och kan yttra sig på olika sätt. Ett sätt är genom förhandling. En aspekt av förhandlingen kan vara att man som förälder vill att barnet ska känna sig hört, men en annan aspekt kan vara att föräldern i det längsta försöker att undvika en konflikt. Kanske har man förhoppningar om att barnet ska ändra åsikt under förhandlingen och på så sätt undvika den konflikt som ett nej kan resultera i.

En annan strategi för att undvika konflikt med sitt barn ger vi exempel på i citatet nedan. Det är taget ur en tråd på föräldrcommunityt Familjeliv.se och är ett svar på ett inlägg från en annan förälder om hur man går tillväga när man vill att sitt barn ska sluta med napp.

Åka bort och "glömma" dem. En kompis satte lite "stopp och väx" på napparna efter att ha pratat länge om att när man snart är 4, så börjar napparna smaka illa. (Det brukar man annars ha på naglarna för att stoppa nagelbitande). Jag misstänker att vår knodd kommer att se igenom det, men man ska väl inte förkasta det innan man testat.

Familjeliv.se

Denna strategi går ut på att som förälder slippa att vara boven. Istället för att bara förklara för barnet att nu är det dags att sluta med napp så hittar man på bortförklaringar för att slippa konflikten. Till exempel då att sätta *Stopp och väx* på barnets napp med förklaringen att nappar börjar smaka illa efter det att man fyllt fyra år. På så sätt är det inte föräldern som tar nappen ifrån barnet utan det är yttre omständigheter som gör att barnet måste sluta med napp. Båda strategier bottnar i en osäkerhet om vad som är rätt, rädsla för barnets reaktion och i en ovilja att stöta sig med sitt barn.

En av förskollärarna som vi intervjuade reflekterade över förskolans roll i förhållande till föräldrars osäkerhet. Hennes tanke var att förskolan idag framställer sig som en bättre och mer utvecklande miljö för barnet än vad hemmet är. Hon menar att sedan alla barns rätt till 15 timmar per vecka i förskola infördes i början av 2000 talet så har förskolan förmedlat bilden av att föräldrar inte duger eller räcker till för att ge sina barn bästa möjliga förutsättningar för utveckling. Vi finner stöd för hennes reflektion i föräldrars inlägg om föräldraskap och förskola på communitys som Familjeliv.se och AlltFörFöräldrar.se. Vanligt förekommande frågor på dessa communitys handlar om till exempel oro för att det äldre syskonet ska bli understimulerat under den tid de är föräldralediga med yngre syskon eller vilken ålder barn bör börja i förskola för att utvecklas optimalt.

6.4 Stress och föräldraskap i möte med förskolan

Bland föräldrars frågor och svar på Familjeliv.se kan man utläsa vilka krav de känner av när barnet väl börjat förskolan. Alltid ha extrakläder (som passar) i barnets fack, blöjorna får aldrig ta slut, schema måste lämnas in i tid, hämtning och lämning ska även det ske i tid,

föräldramöte ska närvaras på (helst då av båda föräldrar), 48-timmarsregeln vid magsjuka ska följas, även 24-timmarsregeln vid feber så klart och allt annat som det innebär att vara den perfekta förskoleföräldern (Familjeliv.se).

Hur mycket av dessa krav står förskollärarna omedvetet för? Under våra intervjuer upprepas många gånger att föräldrar idag inte har tid, att föräldrar idag är så stressade. Ändå förväntas föräldrarna att uppfylla alla dessa krav som kommer med att ha sitt barn i förskolan. Mycket är krav som går att läsa mellan raderna. Som har att göra med hur man som förskollärare uttrycker sig i information till föräldrar eller listor som sitter uppe där föräldrar ska fylla i vad och hur mycket de kan bidra med till förskolans vårfest eller vilka barn som ska vara lediga på klämdagarna. Kraven är tolkningsbara och inte uttalade, men tillräckligt tydliga för att osäkra föräldrar ska bli påverkade.

Att till exempel hänga upp en lista i kapprummet där föräldrar ska kryssa i sitt barns ledighet i mellandagarna, synligt så att alla kan se, är antagligen en handling främst motiverad av bekvämlighet och lättillgänglighet. Men för föräldrar kan det bli så att de känner kravet på att även deras barn ska vara ledigt när de ser att majoriteten av barnen på avdelningen är lediga. Detta trots att de kanske har kravet från arbetsgivaren att arbeta.

En av förskollärarna som vi intervjuade pratade om att föräldrarnas stress är mer synlig idag:

Man har inte tid att gå in på avdelningen idag och se vad vi jobbar med. Man står helst i hallen och kallar på barnen. Och det där med skoskydd är också jobbigt.

Förskollärare 62 år (2014-04-11)

På de förskolor vi besökt är det många som har digitala fotoramar i hallen med bildspel över barnens dag på förskolan. Vi drar slutsatsen att detta sänder ett dubbelt budskap. På samma gång som man vill att föräldrar ska komma in och titta på avdelningen så har man ändå valt att visa dokumentation i hallen och på så sätt behöver inte föräldrarna komma in på avdelningen. Valet att visa denna dokumentation redan i hallen sänder även meddelandet att föräldrar kan bli där, att de inte behöver komma in på avdelningen. Detta är ytterligare ett exempel på komplexiteten när stressade och kravtyngda föräldrar möter förskolan.

7. Slutdiskussion

Den diskurs om föräldraskap som vi har undersökt är i allra högsta grad en produkt av vårt samtida samhälle. Stress, osäkerhet och självförverkligande är tre faktorer som går att applicera på de flesta samhällsmedborgare idag, inte bara på föräldrar. Vårt samhälle är i ständig förändring och denna förändring verkar öka i takt hela tiden.

Stress, osäkerhet och självförverkligande är inte isolerade från varandra utan verkar tillsammans på ett negativt sätt. Att vara osäker i sin föräldraroll är stressande i sig. Att ständigt tvivla på om man gör rätt eller fel. Känna pressen att saker och ting ska vara på ett visst sätt. Att det är normen. Åtminstone den norm som samhället och omgivningen ger dagens föräldrar uppfattningen om hur det ska vara, vad som utmärker ett gott föräldraskap.

Vad sker då med föräldrar som har denna uppfattning om vad ett gott föräldraskap är i möte med förskolan? Föräldrar som vill leva upp till samhällets krav på föräldraskap tar detta med sig i sitt möte med förskolan. De krav som de känner i vardagen i sitt föräldraskap kommer nu att öka ytterligare med både uttalade och outtalade krav från förskolan. Att tolka de budskap som förskolan sänder mellan raderna i information och bemötande blir många förskoleföräldrar snabbt experter på. Ju osäkrare förälder desto mer kravfyllt kan dessa dolda förväntningar upplevas.

Att föräldrar idag är osäkra i sin föräldraroll och att de är stressade är allmänt känt bland förskollärare. De försöker att stötta och stärka föräldrar i sin osäkerhet och ge tips och råd på hur de kan minska på stress genom att välja bort en del måsten och fritidsaktiviteter för barnet för att i stället bara vara tillsammans. Förskollärare är förstående och väl medvetna om föräldrars situation idag.

Kraven på en god föräldrasamverkan och att ge föräldrar insyn i verksamheten har ökat markant under årens lopp. Förskollärarnas arbetsbörda har ökat både i form av stora barngrupper och med administrativa uppgifter så som krav på ökad dokumentering. Utöver rent informativa föräldramöten ska även trivselkvällar med föräldrar arrangeras.

Tidsbrist bland föräldrar gör det ibland svårt för dem att närvara vid dessa möten och tillställningar. Detta gör denna del av yrket väldigt komplex. Förskollärarna har press från styrdokument och ledning att en god föräldrasamverkan ska ske i många olika former inom verksamheten. Vilket förskollärare i grund och botten säkert tycker är bra. Men de vet också vilket tungt arbete det är att få föräldrar att delta och ställa upp med sin tid eftersom de är medvetna om att föräldrar idag är stressade och har ont om just tid.

Syftet med denna studie var att undersöka vad föräldraskap blir i möte med förskolan och vad som sker med förskollärares yrkesroll i detta möte. Resultatet av vår undersökning visar att förskolans krav på god föräldrasamverkan inte är lätt att få balanserad. Under intervjuerna uttrycker förskollärarna en medvetenhet om vad det innebär att vara förälder idag och den stress och de krav som medföljer. De tar gärna på sig rollen att stötta och vägleda föräldrar i sitt föräldraskap och de talar om den tidsbrist och krav de upplever bland föräldrar. De reflekterar även över förskolans roll i den utveckling där förskolan framställs som mer utvecklande för barnen än vad hemmiljön är. Däremot finns det aspekter av förskolan som bidrar till föräldrars stress men som förskollärare inte råder över. Trots en medvetenhet om att föräldrar idag är stressade och lider av tidsbrist måste de ändå ställa vissa krav för att verksamheten ska fungera tillfredsställande för både dem som förskollärare och barnen. Trots att förskollärare kan ha överseende med glömda blöjor, försenade schema och missade tider så är dessa krav nödvändiga för att vardagen på förskolan ska gå ihop.

Vi har fått fram en tydlig bild om hur förskollärarna ser på dagens föräldrar men hur ser det ut utifrån föräldrarnas synvinkel? Förskollärarnas syn på vad det innebär att vara förälder idag stämmer väl överens med den diskurs om föräldraskap som vi undersökt. Vi kan utläsa utifrån vad som står på olika föräldracomunitys så som Familjeliv.se och AlltFörFöräldrar.se att många föräldrar idag känner stress och osäkerhet när det gäller deras barn. Många trådar handlar om föräldrar som behöver råd och stöd när det gäller barnuppfostran och förberedelser inför barnets början på förskolan. Föräldrar påverkas av media, samhälle och andra instanser så som BVC. Detta blir också tydligt i mötet med förskolan då de ofta vänder sig till förskollärarna för råd och stöd.

Vid införandet av 15-timmarsregeln i början av 2000-talet började den moderna bilden av att förskolan är bättre för barns utveckling än vad hemmet är att ta form. Detta förstärktes

ytterligare när läroplanen för förskolan reviderades år 2010 och mer fokus lades på lärande i tidig ålder. Det är ofta denna uppfattning som föräldrar har när deras barn börjar förskolan. De tycker nödvändigtvis inte att förskolan är viktigare än hemmet men att den är viktig för barnets utveckling främst ur en social aspekt. Att föräldrar är absolut viktigast för sina barn är en övertygelse som samtliga förskollärare vi intervjuat har. Denna övertygelse är något som de alla arbetar aktivt med att implementera hos de föräldrar de möter dagligen i sitt yrke.

7.1 Fortsatt forskning

Vi utförde denna studie i ett område där majoriteten av föräldrarna är förvärvsarbetande medelinkomsttagare. Mångfalden på de förskolor där undersökningen utfördes är inte speciellt stor. Det hade varit intressant att utföra en liknande studie i ett område med större mångfald och med andra ekonomiska förutsättningar.

Även att utöka den studie vi gjorde till ett större antal förskolor och ett större antal förskollärare hade varit intressant. Hade vi haft mer tid på oss så hade vi även velat ha med föräldrainservjuer i ämnet.

8. Referenslista

- Andersen, Heine (red.) (1994). *Vetenskapsteori och metodlära: introduktion*. Lund: Studentlitteratur
- Balldin, Jutta (red.) (2014). *Om förskolan och de yngre barnen: historiska och nutida nedslag*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Börjesson, Mats (2003). *Diskurser och konstruktioner: en sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur
- Gars, Christina (2002). *Delad vårdnad?: föräldraskap och förskolläraryuppgift i den offentliga barndomen*. Diss. Stockholm : Univ., 2002
- Gars, Christina (2006). *Utvecklingssamtal: en berättelse om barn, föräldrar och förskollärare*. Stockholm: HLS förlag
- Halldén, Gunilla (2010) ”Föräldrastöd och rådgivning som en tidsspegel” i Gustafsson, Inga & Kihlbom, Magnus (red.) *Ta föräldrar på allvar. Om föräldraskap och föräldrastöd* (Stockholm: Svenska föreningen för psykisk hälsa & Ester Bomans stiftelse).
- Harju, Anne & Tallberg Broman, Ingegerd (red.) (2013). *Föräldrar, förskola och skola: om mångfald, makt och möjligheter*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Littmarck, Sofia, *Hur görs barn, barndom och föräldraskap i de statliga satsningarna på stöd till föräldrar?: en diskursanalys av den samtida politiken kring föräldrastöd*, Tema Barn, Linköping, 2012
- Markström, Ann-Marie, Simonsson, Maria, Söderlind, Ingrid & Änggård, Eva (red.) (2009). *Barn, barndom och föräldraskap*. Stockholm: Carlsson
- Sahlin, I. (1999): Diskursanalys som sociologisk metod. I K, Sjöberg (Red.) *Mer än kalla fakta: Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur
- Sandberg, Anette. & Vuorinen, Tuula. (2008). *Hem och förskola samverkan i förändring*. Enskede: TPB
- SOU 2008:131 Föräldrastöd en vinst för alla. Nationell strategi för samhällets stöd och hjälp till föräldrar i deras föräldraskap Davidson, Inger m.fl. (utredare), (Stockholm: Fritzez).
- Tallberg Broman, Ingegerd (1995). *Perspektiv på förskolans historia*. Lund: Studentlitteratur

- Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur

Internet

- www.alltforforaldrar.se
- www.bris.se
- www.diva-portal.org/smash/get/diva2:215779/FULLTEXT01.pdf
- www.familjeliv.se
- www.news.spegeln.se/leader/post1
- www.popularhistoria.se/artiklar/hemmafruns-sista-suck/
- www.regeringen.se/content/1/c4/27/65/a6b52867.pdf
- www.skolverket.se
- www.studentportalen.uu.se/uusp-filearea-tool/download.action/
- www.umo.se/familj/vald-fran-vuxna-i-familjen/Forbjudet-att-sla-sina-barn/
- www.unikaforaldrar.se
- www.vgregion.se/upload/Pv%20FyrBoDal/Centrala%20Barnhälsovården/BHVs-%20historia.pdf

9. Bilaga

9.1 Intervjufrågor

1. Vilka frågor anser du är de vanligaste frågorna som föräldrar ställer på föräldrasamtal angående sina barn?
2. Vad oroar sig föräldrar mest över när det gäller deras barn?
3. Tycker du att föräldrars oro och frågor förändrats under de år du arbetat?
4. Hur pass engagerade i verksamheten upplever du att föräldrar är eller vill vara? Är detta något som förändrats under tid?
5. Tycker du att föräldrars inflytande och roll har förändrats i förskolan under de år du arbetat?
6. Känner du att det finns utrymme i styrdokument och arbetsbeskrivning att för dig som förskollärare att kunna möta föräldrars behov?